

تحلیل سیاست مراقبت‌های حمایتی و تسکینی سرطان در ایران و ارزیابی راهکارهای سیاستی

چکیده

زمینه و هدف: مراقبت‌های حمایتی و تسکینی در تمام دنیا به‌عنوان یکی از شش پایه اصلی کنترل سرطان شناخته می‌شود و نقش مهمی را در مدیریت عوارض ناشی از بیماری سرطان بر عهده دارد. علی‌رغم اهمیت پرداختن به این موضوع، تاکنون مطالعات محدودی در حوزه سیاست‌گذاری و تحلیل سیاست‌های ناظر به این مراقبت‌ها به صورت نظاممند در جهان منتشر شده‌است. لذا این مطالعه با هدف تحلیل سیاست مراقبت‌های حمایتی و تسکینی سرطان در ایران و ارزیابی راهکارهای سیاستی انجام گرفت.

روش تحقیق: این مطالعه به صورت کیفی انجام شد. در مرحله اول، بین شش کشور که براساس معیارهای ورود در مطالعه برای مقایسه در مورد سیاست‌های مراقبت‌های حمایتی و تسکینی سرطان انتخاب شده بودند، مطالعه‌ی تطبیقی انجام گرفت. در مرحله دوم، با استفاده از چارچوب تحلیل سیاست‌گرین و همکاران، سیاست‌های مراقبت‌های حمایتی و تسکینی سرطان در ایران از طریق تحلیل ۲۱ سند سیاستی و صاحب‌نظر نیمه ساختاریافته با ۳۵ نفر از افراد مطلع کلیدی انجام گردید و داده‌ها با استفاده از روش تحلیل چارچوب که نوعی تحلیل محتوای کیفی می‌باشد، تحلیل شد. در مرحله سوم نیز براساس یافته‌های مراحل قبل و نظرات اعضای تیم پژوهش، راهکارهای سیاستی پیشنهادی مطلع از شواهد به‌منظور ارتقای مراقبت‌های حمایتی و تسکینی سرطان در ایران تدوین شد و در دو مرحله با استفاده از فن دلفی اعتبار سنجی و تأیید شد و راهکارهای کلیدی ذیل هر محور پیشنهادی اولویت‌بندی شدند. برای تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزار MAXQDA (version ۱۱) استفاده شد.

یافته‌ها: براساس یافته‌های مطالعه، شش دسته عوامل زمینه‌ای از جمله عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، محیطی، قانونی و تکنولوژیکی بر مراقبت‌های حمایتی و تسکینی سرطان بیشتر تأثیرگذارند. پیامدهای حاصل از مراقبت‌های تسکینی یکی دیگر از مقولات اصلی سیاست‌های مراقبت‌های تسکینی سرطان است که کمتر مورد توجه سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان این حوزه قرار گرفته‌است و می‌توان به چهار زیر مقوله تقسیم کرد که شامل؛ پیامدهای اقتصادی، رضایت‌مندی از خدمات سلامت، پیامدهای مداخله بر وضعیت سلامت بیمار و پیامدهای مداخله بر استفاده از خدمات سلامت می‌شود. نقاط ضعف و چالش‌های مهم در ارتباط با سیاست‌گذاری مراقبت‌های حمایتی و تسکینی سرطان در ایران را می‌توان به نه دسته ساختاری و مدیریتی، ارتباطی، نظارتی، مالی، حاکمیتی، منابع انسانی، آموزشی، اجتماعی و فرهنگی و دارویی تقسیم کرد. راهکارهای سیاستی پیشنهادی برای ارزیابی مراقبت‌های حمایتی و تسکینی سرطان شامل ابعاد اصلی؛ ارائه خدمت، نیروی انسانی، اطلاعات و پژوهش، تجهیزات و دسترسی به دارو، تأمین منابع مالی و تولید (رهبری و مدیریت) بود که بعد تولید خود شش زیر مجموعه؛ هماهنگی فرابخشی، سیاست‌گذاری، حمایت‌طلبی، بکارگیری مشارکت مردمی، هماهنگی درون‌بخشی، قوانین و مقررات و آگاهی و اطلاع‌رسانی را شامل می‌شود.

نتیجه‌گیری: مسائلی همچون کیفیت پایین زندگی بیماران مبتلا به سرطان با توجه به شیوع بالای این بیماری و ضرورت ارزیابی مراقبت حمایتی و تسکینی سرطان در ایران به‌عنوان یکی از برنامه‌های جامع کنترل سرطان نیازمند سیاست‌ها و برنامه‌های منسجمی است که باید با جدیت و همکاری بین‌بخشی بیشتری دنبال شود و سیاست‌گذاری‌ها نیز می‌بایست به صورت آگاه از شواهد و با در نظر گرفتن عوامل زمینه‌ای کشور صورت پذیرد. همچنین با توجه به این‌که سیاست سازمان‌های مختلف نقش‌آفرین در زمینه مراقبت حمایتی و تسکینی بر یکدیگر تأثیرگذار است و عدم هماهنگی بین این سیاست‌ها می‌تواند روند موفقیت سیاست‌های کلی اتخاذ شده را کاهش دهد، نیاز به تولیتی قوی برای هماهنگی بیشتر و پیشبرد اهداف کلان وجود دارد. با توجه به وجود ساختارهای اولیه جهت استقرار مراقبت‌های حمایتی و تسکینی سرطان در بطن نظام سلامت کشور و وجود فرایندهای بالقوه و پتانسیل‌های ایجاد شده در دانشگاه‌های علوم پزشکی و سازمان‌های خیریه و مردم نهاد، امید است چنین نظامی در آینده

نه چندان دور محقق شده و تأثیرات آن بر ارتقای کیفیت زندگی مبتلایان به سرطان و خانواده آن‌ها ملموس و قابل اندازه‌گیری شود.

واژه‌های کلیدی: مراقبت‌های حمایتی و تسکینی، سرطان، سیاست‌گذاری، تحلیل سیاست، راهکارهای سیاست